

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Dato: 20. april 2005
Kontor: 2.k.kt.
J.nr.: 2004-2200-21
Sagsbeh.: abt
Fil-navn: LKS/FT-beh./Spm9.L72.svar

Besvarelse af spørgsmål nr. 9 (L 72), som Folketingets Kommunaludvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 21. marts 2005

Spørgsmål 9:

"Ministeren bedes redegøre for mulighederne for at optimere borgernes retssikkerhed ved brugen af digital forvaltning, herunder at det via computerskærmen bliver lettere at få adgang til de præcise oplysninger, der gives samtykke til at videregive."

Svar:

Forslaget til lov om kommunale borgerservicecentre gælder både for borgerservicecentre, hvis sagsbehandling understøttes digitalt, og for borgerservicecentre, som benytter sig af manuel sagsbehandling. Reglerne om udveksling af oplysninger gælder ligeledes for såvel digital som manuel udveksling af oplysninger.

I det omfang, et borgerservicecenter benytter sig af digitale systemer, er de undergivet de gældende persondataretlige regler og praksis om sikkerhed. Der henvises bl.a. til besvarelsen af spørgsmål 1.

Endvidere har en borger efter persondatalovens § 31 normalt ret til at få meddelelse om, hvilke oplysninger der behandles, behandlingens formål, kategorierne af modtagere af oplysningerne og tilgængelig information om, hvorfra disse oplysninger stammer. En borger har således normalt ret til indsigt i alle de faktuelle oplysninger, som fremgår af kommunens elektroniske systemer. Denne regel – som i et vist omfang går videre end reglerne for aktindsigt i manuelle akter – gælder også i forhold til kommunale borgerservicecentre.

For så vidt angår spørgsmålet om mulighederne for at optimere borgernes retssikkerhed ved brugen af digital forvaltning, har Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling afgivet en udtalelse til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan på baggrund af udtalelsen oplyse, at brugen af digital forvaltning på flere måder kan understøtte og styrke borgernes retsstilling i forhold til, hvad der vil være tilfældet, hvis myndighederne benytter sig af manuel sagsbehandling.

Der kan f.eks. foretages **begrænsninger i, hvem der kan se og ændre** elektronisk lagret information vedrørende borgeren, herunder sikring af, at borgeren har afgivet samtykke til behandling i de tilfælde, hvor det kræves. Det er teknisk muligt at sikre, at kun medarbejdere, som har et sagligt behov, får **adgang til et system** med personoplysninger. Endvidere er det muligt at give **differentierede adgangsrettigheder** i et elektronisk system efter medarbejderens konkrete arbejdsopgaver m.v., f.eks. ved at markere oplysninger, således at bestemte brugere af systemet har adgang til nogle af oplysningerne, og andre brugere har adgang til andre oplysninger. Herudover er det teknisk muligt at sikre, at medarbejdere kun får adgang til konkrete oplysninger i systemet, såfremt **borgeren tilkendegiver sin accept** heraf, f.eks. ved at føre sit sygesikringskort igennem en kortlæser og indtaste en kode.

Der kan endvidere foretages **maskinel registrering (logging)**, som kan bruges til **kontrol** af dem, der har adgang til information vedrørende borgeren.

Der kan herudover gives **information** til borgeren **om igangværende sager**, som vedrører borgerne, herunder beskrivelse af status på sagen og dens historik. Når der under en sags behandling benyttes digital understøttelse, er det teknisk muligt at notere og i et digitalt selvbetjeningssystem at give borgeren adgang til oplysninger om, hvilke sagsskridt sagen indtil videre har været undergivet, og hvor langt den er kommet, herunder om den f.eks. er sendt til videre behandling ved en anden myndighed.

Der kan endelig foretages **anonymisering** af information, hvor identifikation af individet ikke er nødvendig, f.eks. i forbindelse med statistik, forskning etc.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorledes det via computerskærmen bliver lettere at få **adgang til de præcise oplysninger, der gives samtykke til at videregive**, bemærkes følgende:

Borgeren kan digitalt give samtykke til videregivelse af oplysninger med anvendelse af digital signatur. Sammenlignet med papirbaseret samtykke rummer den digitale tilgang en række fordele. Ved anvendelse af digital signatur til samtykke kan borgeren få vist en liste over netop de informationer, der gives samtykke til videregivelse af. Hertil kommer, at informationen om samtykke kan gemmes sammen med data, hvilket muliggør, at der kan etableres løsninger, hvor borgeren på et senere tidspunkt kan se, hvilke data vedkommende har givet samtykke til videregivelse af.

Det digitale samtykke kan foregå på samme måde, som mange borgere i dag er bekendt med fra netbanker, hvor man i forbindelse med pengeoverførsler mv. får vist et separat vindue, der præcist beskriver indholdet af det, man skriver under på. Dette er specielt relevant, hvis det ikke er alle afgivne informationer, der skal gives samtykke til videregivelse af, eller hvis det er forskellige myndigheder, som forskellige oplysninger kan videregives til.

De dataansvarlige myndigheder er forpligtede til at benytte ovennævnte tekniske muligheder for at understøtte og styrke borgernes rettigheder i forbindelse med behandling af personoplysninger, idet omfang dette følger af persondatalovgivningen. Der henvises generelt til besvarelsen af spørgsmål 1, hvori en række persondataretlige sikkerhedsregler er omtalt. Endvidere stilles der i dag som udgangspunkt krav om logning af alle anvendelser af fortrolige personoplysninger i elektroniske systemer, jf. § 19 i bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 som ændret ved bekendtgørelse nr. 201 af 22. marts 2001 om sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med offentlige myndigheders behandling af personoplysninger (sikkerhedsbekendtgørelsen). Endelig stilles der i persondatalovens § 5, stk. 5, krav om, at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

Regeringen arbejder herudover på flere områder med at forbedre borgernes retssikkerhed ved anvendelse af digital forvaltning.

Der er igangsat et arbejde med at beskrive en række tekniske standarder for brugerstyring, dvs. håndtering af brugeres identitet, styring af deres adgangsrettigheder og logning af handlinger på tværs af organisationer. Disse standarder samles sammen med en række anbefalinger om brugerstyring i en såkaldt **referencemodel**, som offentlige myndigheder anbefales at bruge til styring af anvendelse og udveksling af information om borgere på tværs af organisatoriske skel. Offentlige myndigheder, som skal anskaffe nye it-systemer, vil, når referencemodellen er færdig, i deres udbudsmateriale kunne henvise til standarderne i modellen. Herved fremmes bl.a., at der udvikles systemer med bedre tekniske faciliteter til at håndtere differentierede adgangsrettigheder.

I forbindelse med kommunalreformen har regeringen nedsat en tværministeriel **arbejdsgruppe**, der i samarbejde med de kommunale parter er i gang med at kortlægge og analysere de it-mæssige udfordringer ved varetagelse af statslige opgaver i de kommunale borgerservicecentre, herunder bl.a. behov i forbindelse med tværgående brugerstyring og beskyttelse af borgernes retssikkerhed, hvor mulighederne for standardisering og fælles løsninger undersøges. Dette arbejde foretages i forlængelse af det generelle arbejde vedrørende referencemodellen, som er nævnt ovenfor.